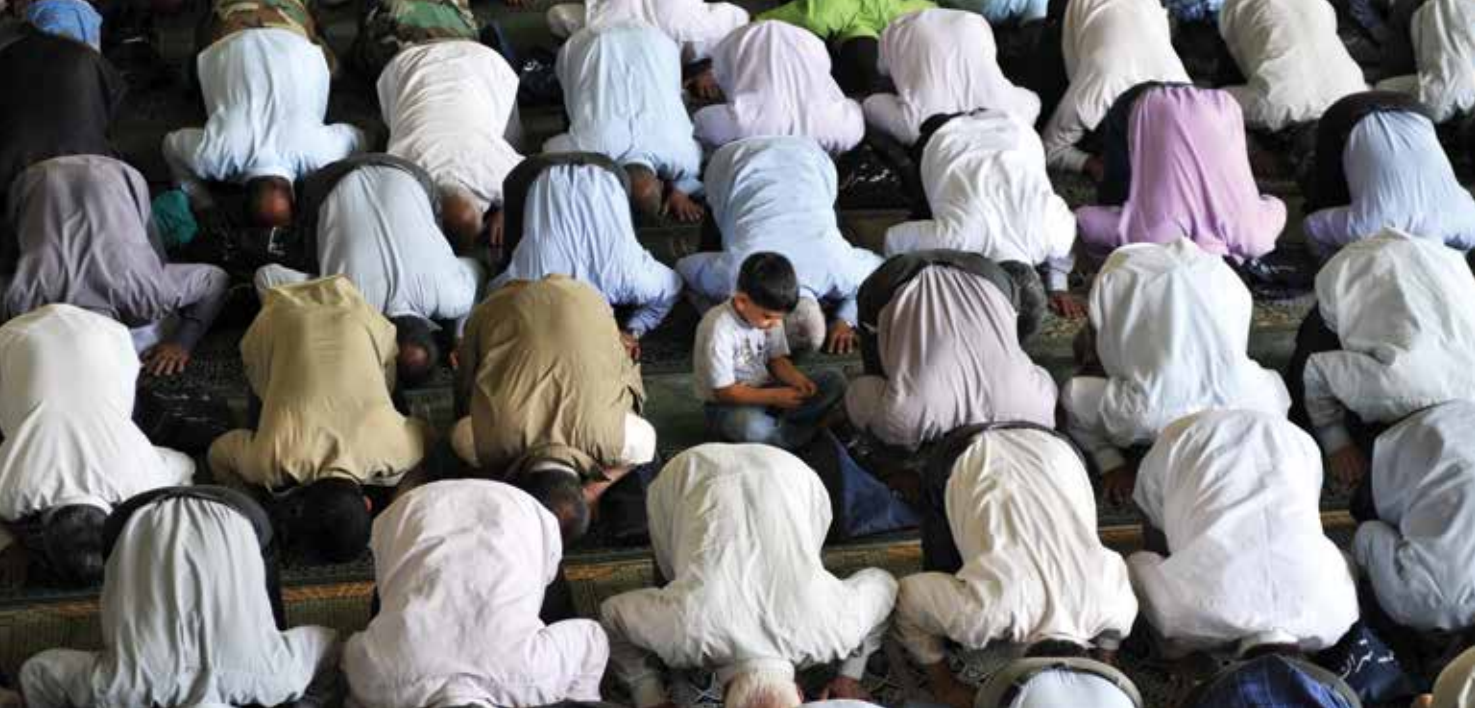

ÇOCUĞA İBADETİ SEVDİRMEK

Fazıl ACAR

Dünya bir nöbet yeridir. Dedelerin nelerin geçtiği, babaların annelerin geldiği ve onlardan da çocukların devraldığı bir hayat nöbetinin nöbetçisidir insan. Öyle bir nöbettir ki bu, geri dönüşü, tekrarı ve ne zaman, nerede nihayete ereceği belli olmayan... Sonunda va'd veya vaid ile mukabele olunacağımız, geri dönüp telafi etsem dediğimizde ise geçti o vakit, geri dönüş yok diye cevap alacağımız nöbet. (Mü'minin, 23/99-100.)

Bu nöbet esnasında yapmamız gereken işlere ibadet diyoruz. İbadet: kulun Allah'ın emirlerini yerine getirip yasakladığı şeylerden kaç-

ması; ona kayıtsız şartsız teslim olması demektir. Yaratılış gayemiz de budur. (Zariyat, 51/56.)

Bu nöbetteki görevlerimizden biri bizden sonrakilere dünyayı, ahireti ve her şeyi var eden kudret-i ilahîyi öğretmektir. Zira Peygamber Efendimiz, "Hepiniz çobansınız ve hepimiz güttüklerinizden mesulsünüz." (Buhari, Vesaya, 9.) buyurarak büyüklerimizin, yani zamanı geldiğinde büyük olacak olanların, esasında hepimizin sorumluluğunu anlatmışlardır.

Muhakkak ki Hazreti Allah kullarına çok merhametlidir. Bu merhametin tezahürü olarak kullarının dünya ve ahirette saadete nail olabilmeleri için peygamberler vasıta-

sıyla bizleri ikaz buyurmuşlardır.

Peygamberimiz de emr-i ilahîye imtisal konusunda fiili, kavli ve takriri olarak önce yaşantısı ile kendisi yaparak etrafına örnek olmuş (Ahzab, 33/21.) sonra ashabının yapmalarını istemiştir. Ve onlardan isterken de güzel bir üslup (Nahl, 16/125.) ile zorlaştırmadan, kolaylaştırarak, sevdirek örnek olmuş; hususiyetle bu örneğin çocuklarla ilgili kısmında "anne babanın çocukları üzerinde hakkı olduğu gibi çocukların da ebeveyn üzerinde hakları vardır." (Mecma'uz-Zevâid, c. 8, s. 146.) buyurarak ebeveynin görevlerine, çocukların hak sahibi olduğuna dikkat çekmiştir.

Aileyi aile yapan neslin devamı olan evlatlarımız dünya hayatının süsüdür. (Kehf, 18/46.) Bazıları bu nimetin varlığı ile bazıları da yokluğu ile imtihan olur. (Şûra, 42/49-50.) Evladını yetiştirmek anne ve babanın vazifesidir. İyi olurlarsa kazanılan mükâfat büyük olduğu gibi aksi halde cezası o derece çetindir. Onları İslam ahlakı üzere yetiştirmek de elbette anne babanın örneğinde mümkün olacaktır. (Tâ-Hâ, 20/32.) İlk eğitimin başladığı aile, çocuğun ilk konuşmayı ve ne şekilde düşünüp davranacağını öğrendiği yerdir. Çocuk anne ve babasından gördüğü davranış ve sözleri zihnine kaydedecek ve o kayıtlar davranış ve düşünce kalıbı olarak hayatına tesir edecek belki de yön verecektir. Zihinsel gelişiminin ortalama %80 ini 0-3 yaş arası tamamladığı için her şeyi sorgulayan öğrenmek isteyen ve tertemiz hafızalarına kaydeden çocuklarımızın sevgi ve nefret tercihlerinde anne ve babaların tesiri büyüktür.

Kendisine bir şeyin yapılmaması gerektiği öğretilirken “bunu sakın yapma yoksa Allah seni çarpar” veya “cehennemde yakar” diye söylenen bir çocuğun hafızasında elbette ki Allah, cehennemi olan ve cezalandıran, öfkesi çok olan bir yaratıcı olarak kalacaktır. Ve ona karşı yerine getirilecek kulluk vazifesi sevginin cazibesi ve huşusu değil de korkunun baskısı ve tedirginliği ile olacağından sürekliliği olmayacak, çocuk ibadetinde asıl manayı idrakten mahrum kalacaktır. İbadeti öğretme gayretinde olan ebeveynin evvela ibadeti öğretmek değil de sevdirmek gayesini taşıması doğru bir hareket olacaktır. İbadeti sevdirmek ise ibadet ettiğimiz yaratıcıyı Hz. Allah’ı sevdirmek ile mümkün olabilecektir.

Yaratıcıyı sevdirmeden ibadeti öğretmeye çalışmak, ibadeti sevdirmeyeceği için ibadetin sürekliliği olmayacak, ebeveyn baskısı ve merak saiki ile bir müddet ibadete devam eden çocuk ya tamamen terk edecek veya bir müddet sonra alışkanlık hâline geldiğinden dolayı niçin ve nasıl yaptığını bilmeden, çocukken böyle gördük izahı ile yerine getirmeye devam edecektir.

Lokman Aleyhisselam’ın evladına nasihatleri ve Mevla’mızı anlatımı ebeveynler için ne güzel bir örnektir. “Yavrum! Şüphesiz yapılan iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa ve bir kayanın içinde yahut göklerde ya da yerin içinde bile olsa, Allah onu çıkarır getirir. Çünkü Allah en gizli şeyleri bilendir, (her şeyden) hakkıyla haberdar olandır.” (Lokman, 31/16.)

Hız. Allah’ı sevmenin, çocuğa sevdirmenin ve onun emrettiği şekilde ibadetin, ferdi ve içtimai olarak refaha vesile olacağını anlamaya çalışmak ve çocuğa anlatmak özeldedir ve aile, genelde toplum için elzemdir. Evlatlarının saygısının olmamasından şikâyet eden anne ve babaların her geçen gün arttığı, evladı olan ve onlara muhtaç olan anne babaların kimsesiz kaldıkları çağımızda bu İslami terbiyenin ehemmiyeti çok büyüktür. Zira ibadet terbiye eder.

Hız. Allah anne ve babaya bırak karşı gelmeyi, onlara öf bile deme (İsra, 17/23.) diye buyururken Kur’ani eğitimden uzak büyüyen bir çocuğun bunun zıttı şekilde hareket etmesinde elbette ki onu eğiten ve büyütenin de mesuliyeti vardır. Eğitimde örneklik, merhamet ve dürüstlük olmazsa olmazdır. Bir gün Rasûlullah Efendimiz bir kadının çocuğunu çağırırken: “Gel

bak sana bir şey vereceğim.” demesi üzerine, hemen kadına, ona ne vereceğini sormuş, kadın da birkaç hurma vereceğini söyleyince: “Eğer ona bir şey vermeyecek olsaydın, sana bir yalan günahı yazılırdı.” buyurmuşlardır. (Ebu Davud, Edeb, 80/4991; Ahmed, III, 447.)

Bir defasında torunu Hasan’ı operken yanında oturan bir kişi onu görmüş ve “Siz çocukları öper misiniz? Ben çocukları hiçbirini öpmem, demişti.” Efendimiz ise, “Merhamet etmeyene merhamet olunmaz.” karşılığını vermiştir. (Buhari, Edeb, 18; Müslim, Fedail, 65.)

Mesnevi’de anlatıldığına göre padişahlardan birinin çok güzel bir doğanı varmış Bu kuş bir gün bir kişinin kulübesine girmiş. O kişi bu güzel doğanı yakalayıp “Zavallı kuş! Ne bu hâlin, seni perişan etmişler, iyi bakmamışlar. Kanatların fazla büyümüş, tırnakların da çok uzamış, gagan da bakımsızlıktan eğri büğrü olmuş.” diyerek doğanı bağlayıp sapasağlam kanatlarını kısaltmış, pençelerini kesmiş ve gagasının kıvrımını kendince düzeltmiş. Yemesi için de önüne saman koymuş. Bir yandan da, uçamayan, yiyemeyen ve pençelerini kullanmayan doğana bakarak “Seni yetiştirmesini bilmeyenler seni hasta etmiş, ben sana çok güzel bakıp büyüteceğim.” diye söylenip kuşa yaptığı kötülükten bihaber kuşa iyilik yaptığını zannediyormuş. Sevgi ile de zarar verilir. Sevgi ve şefkat doğru kullanılmadığında iyilik değil kötülük olur, çocuğu sevmek onu yetiştirirken ona her şeyi mubah görmek değildir, asıl sevgi çocuğun ebedî hayatını da düşünerek onu yetiştirebilmektir. Çocuklarımız bizim değildir, yaratandan emanettir. ■